

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту

УЗГОДЖЕНО
В.о. декана ФЕБА

Світлана ПЕТРОВСЬКА

«13» 02 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«15» 02 2024 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»

Освітньо-професійна програма: «Маркетинг», «Електронний маркетинг»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 075 «Маркетинг»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	2	135/4,5	34	34	–	67	-	-	диф. залік 2 с.
Заочна	2,3	135/4,5	6	8		121	К.р. – 3 с.	-	диф. залік 3 с.

Індекс: РБ-6-075-1/23-2.1.7

Індекс: РБ-6-075-2/23-2.1.7

Індекс: РБ-6-075-1з/23-2.1.7

Індекс: РБ-6-075-2з/23-2.1.7

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Економіка господарської діяльності
суб'єктів ринкових відносин»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 11.01.01-01-2024

Стор. 2 із 16

Робочу програму навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин» розроблено на основі освітньо-професійних програм «Маркетинг», «Електронний маркетинг», навчальних та робочих навчальних планів НБ – 6-075-1/21, НБ – 6-075-1з/21, НБ – 6-075-2/21, НБ – 6-075-2з/21, та РБ – 6-075-1/23, РБ – 6-075-1з/23, РБ – 6-075-2/23, РБ – 6-075-2з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 075 «Маркетинг» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

/ст. викладач, к.е.н./:

_____ /Наталія САФОНІК/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 3 від «22» 01 2024 р.

Завідувач кафедри _____ /Олена АРЕФ'ЄВА/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійних програм «Маркетинг», «Електронний маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг» – кафедри маркетингу, протокол № 3 від «02» 02 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Маркетинг» _____ /Віктор СІБРУК/

Гарант освітньо-професійної програми
«Електронний маркетинг» _____ /Олексій ЯРМОЛЮК/

В.о. завідувача кафедри _____ /Кирил АСТАХОВ/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 6 від «12» 02 2024 р.

Голова НМРР _____ /Анатолій ТОФАНЧУК/

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 3 із 16	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	6
2. Програма навчальної дисципліни	6
2.1. Зміст навчальної дисципліни	6
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	6
2.3. Тематичний план	10
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	11
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи	11
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	11
3.1. Методи навчання	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	12
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	13
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	14

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 4 із 16	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин» є основною дисципліною та удосконалює теоретичні та практичні основи сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі управління та адміністрування.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань з прикладної економіки, зокрема, методами раціональної організації і управління виробництвом з метою підвищення ефективності функціонування суб'єктів ринкових відносин як основної ланки суспільного виробництва в умовах ринкової економіки.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними аспектами господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин, надати методичний інструментарій для прийняття ефективних господарських рішень, теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з таких питань: підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності; методичні засади планування господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин; формування програми виробництва продукції та її реалізації; теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів, майнових ресурсів (активів), методичні підходи до їх аналізу та планування; теоретичні засади формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування; механізм формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємств; оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення; сутність фінансового стану суб'єктів господарювання, його складові та методи оцінки; загальна характеристика конкурентоспроможності продукції; сутнісна характеристика розвитку суб'єктів господарювання.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для освітньо-професійної програми «Маркетинг»:

ПРН4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

ПРН12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН20. Володіти методами інформаційно-аналітичної обробки даних за допомогою яких розв'язувати практичні маркетингові задачі.

ПРН21. Усвідомлювати особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, внутрішньої та зовнішньоекономічної політики держави, знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем, враховувати наслідки реалізації макроекономічної політики, використовувати знання форм взаємодії суб'єктів

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 5 із 16	

ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких структур, розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття маркетингових рішень.

ПРН24. Володіти інноваційними методами збору, аналізу та прогнозування фінансово-економічних результатів діяльності підприємств споживчого і промислового ринків, обґрунтовувати господарсько-фінансові рішення на основі використання методів і інструментів обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

Для освітньо-професійної програми «Електронний маркетинг»:

ПРН4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

ПРН20. Володіти методами інформаційно-аналітичної обробки даних за допомогою яких розв'язувати практичні маркетингові задачі

ПРН21. Усвідомлювати особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, внутрішньої та зовнішньоекономічної політики держави, знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем, враховувати наслідки реалізації макроекономічної політики, використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких структур, розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття маркетингових рішень.

ПРН24. Володіти інноваційними методами збору, аналізу та прогнозування фінансово-економічних результатів діяльності підприємств споживчого і промислового ринків, обґрунтовувати господарсько-фінансові рішення на основі використання методів і інструментів обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин» підсилює наступні компетенції:

– для освітньо-професійної програми «Маркетинг»:

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ФК16. Здатність виявляти знання та розуміння інформаційно-аналітичних методів, які мають практичне застосування в ринковому середовищі і реалізують тісний зв'язок аналітики і прогнозування фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

ФК18. Здатність обирати та використовувати інноваційні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування управлінських структур, розуміти особливості сучасної світової і національної економіки обґрунтовувати напрями соціальної, внутрішньої та зовнішньоекономічної політики держави та набутти цілісного світогляду в розумінні глобальних процесів, що розкривають закономірності подальших трансформаційних зрушень та дають змогу приймати своєчасні, ефективні маркетингові рішення.

– для освітньо-професійної програми «Електронний маркетинг»:

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 6 із 16	

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ФК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

ФК16. Здатність виявляти знання та розуміння інформаційно-аналітичних методів, які мають практичне застосування в ринковому середовищі і реалізують тісний зв'язок аналітики і прогнозування фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

ФК18. Здатність обирати та використовувати інноваційні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування управлінських структур, розуміти особливості сучасної світової і національної економіки обґрунтовувати напрями соціальної, внутрішньої та зовнішньоекономічної політики держави та набути цілісного світогляду в розумінні глобальних процесів, що розкривають закономірності подальших трансформаційних зрушень та дають змогу приймати своєчасні, ефективні маркетингові рішення.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Господарське право», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», «Соціально-ринкові комунікації», «Організаційна поведінка» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Бізнес-планування та бюджетування», «Маркетинг промислового підприємства», «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами», «Маркетинг інновацій», «Маркетингове ціноутворення», «Маркетингова товарна політика» та інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

– навчального модуля № 1 «Теоретичні засади економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»;

– навчального модуля № 2 «Практичні аспекти економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Теоретичні засади економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»

Інтегровані вимоги модуля №1:

В результаті вивчення модуля №1 здобувачі вищої освіти повинні **знати**: економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин, особливості господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин різних форм організації бізнесу; особливості зовнішнього середовища та його впливу на діяльність суб'єктів господарювання; структуру системи управління та шляхи підвищення ефективності функціонування підприємств і їх підрозділів; особливості кадрової політики суб'єктів ринкових відносин та управління персоналом; продуктивність праці, показники та методи її вимірювання.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 7 із 16	

В результаті вивчення модуля №1 здобувачі вищої освіти повинні **вміти**: визначати особливості здійснення підприємницької діяльності суб'єктів ринкових відносин; розуміти процес формування стратегічних, тактичних планів, проводити дослідження планування збуту і контролю продукції, планувати виробничу програму, бізнес-план; використовувати набуті знання щодо забезпечення продуктивності праці; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тема 1. Основи економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин.

Роль та місце підприємства в економічній системі суспільства. Розвиток господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин в Україні Підприємництво як сучасна форма господарювання. Функції, риси та принципи підприємництва. Види підприємницької діяльності. Стратегія і тактика підприємництва. Місце господарської діяльності серед інших видів діяльності суб'єктів ринкових відносин

Тема 2. Особливості господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин різних організаційно-правових форм.

Характеристика організаційно-правових форм діяльності суб'єктів ринкових відносин. Правові основи функціонування підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх утворення, мета і функції. Економіка господарської діяльності господарських товариств, промислово-фінансових груп, державних підприємств. Економіка господарської діяльності суб'єктів малого бізнесу в Україні.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства як суб'єкта ринкових відносин.

Загальна характеристика внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства. Структура і сутність зовнішнього середовища підприємств. Вплив чинників мікро- і макросередовищ на діяльність підприємства. Особливості класифікації чинників зовнішнього середовища підприємства. Методики оцінки чинників зовнішнього середовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством як суб'єктом ринкових відносин.

Загальна характеристика структури підприємства. Механізм і функції управління підприємством. Методи управління підприємством. Характеристика типів організаційних структур управління підприємством. Напрями вдосконалення управління підприємством.

Тема 5. Ринок і продукція.

Ринок як сфера товарообміну. Структура і види ринків. Ринкова інфраструктура, її складові елементи. Загальна характеристика продукції підприємства: поняття і класифікація; вимірники та система показників.

Тема 6. Товарна та цінова політика підприємства як суб'єкта ринкових відносин.

Поняття про товарну політику підприємства. Товар і послуга як об'єкти маркетингової товарної політики. Формування асортименту і управління ним. Сервіс у системі товарної політики. Поняття про життєвий цикл товару. Структура ціни в умовах ринкової економіки. Функції ціни та види цін на продукцію підприємства. Загальна характеристика цінової політики підприємства. Етапи формування цінової політики підприємства.

Тема 7. Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Сутність, завдання і принципи планування на підприємстві. Методи та види планування. Виробнича програма підприємства і показники оцінки обсягу продукції. Планування маркетингової діяльності підприємства. Бізнес-планування на підприємстві. Сутність та організація стратегічного планування на підприємстві. Тактичне та оперативне планування. Сутність прогнозування, його типи і методи.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 8 із 16	

Тема 8. Персонал, продуктивність і оплата праці.

Загальна характеристика персоналу підприємства. Система управління персоналом. Особливості встановлення норм і нормативів праці на підприємстві. Продуктивність праці підприємства та методи її виміру. Класифікація резервів підвищення продуктивності праці. Система оплати праці на підприємстві. Тарифна та безтарифні системи оплати праці. Сутність заробітної плати в ринковій економіці і принципи її організації. Функції, принципи організації та регулювання заробітної плати.

Модуль № 2 «Практичні аспекти економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»

Інтегровані вимоги модуля №2:

В результаті вивчення модуля №2 здобувачі вищої освіти повинні **знати**: економічну природу основних засобів; суть зносу та амортизації, методи нарахування амортизації основних засобів; економічну сутність оборотних коштів суб'єктів господарювання, склад і структуру оборотних коштів; кваліфікаційні ознаки інтелектуального капіталу, капітальних вкладень, їхній склад і структуру; інновації та інноваційні процеси, їх види і характеристику, суть, форми і методи організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання; основні закономірності розвитку підприємства на основі інвестиційно-інноваційної діяльності; поняття і види прибутку суб'єктів ринкових відносин; сутність реструктуризації та реорганізації; види ефективності виробництва за окремими ознаками; систему показників ефективності виробництва.

В результаті вивчення модуля №2 здобувачі вищої освіти повинні **вміти**: використовувати набуті знання і навички для інтенсивного використання основних засобів; вибирати метод для амортизаційної політики суб'єктів ринкових відносин; розраховувати показники використання оборотних коштів; враховувати чинники, що впливають на формування розміру прибутку; розподіляти прибутки суб'єктів ринкових відносин; визначати рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності суб'єктів ринкових відносин; вимірювати економічну ефективність ресурсів і витрат; проводити оцінку соціальної ефективності; аналізувати та планувати ресурси, які необхідні підприємству, розробляти політику формування та використання трудових, майнових та фінансових ресурсів; обґрунтовувати обсяги виробництва та реалізації продукції підприємства, його виробничої потужності, потреби підприємства у матеріальних ресурсах, мати уявлення про критерії оптимізації матеріально-сировинних ресурсів, що необхідні підприємству; аналізувати та планувати доходи, поточні витрати і фінансові результати від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства; оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, його конкурентоспроможність; проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності; обґрунтовувати напрями розвитку та реструктуризації; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тема 1. Основний капітал.

Економічна сутність основного капіталу підприємства. Класифікація і структура основних засобів підприємства. Оцінка основних засобів підприємства. Зношування і амортизація основних засобів. Фізичний і моральний знос. Амортизація основних засобів підприємств. Методика розрахунку норм амортизації. Показники ефективності використання та відновлення основних засобів підприємства. Шляхи поліпшення використання основних засобів підприємства і напрями інтенсифікації їх відтворення.

Тема 2. Оборотний капітал.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 9 із 16	

Загальна характеристика оборотного капіталу. Економічна сутність, склад та структура оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Показники використання оборотних засобів. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів.

Тема 3. Витрати на виробництво та реалізацію продукції.

Економічна сутність вартості і собівартості продукції. Сутність та класифікація витрат на виробництво і реалізацію продукції. Управління витратами на підприємстві. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт і послуг). Кошторис витрат та калькуляція витрат на виробництво продукції. Методи калькулювання. Шляхи зниження собівартості продукції підприємств.

Тема 4. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності суб'єктів господарювання.

Суть, форми і методи організації фінансової діяльності суб'єктів ринкових відносин. Поняття і види прибутку суб'єктів ринкових відносин. Чинники, що впливають на формування розміру прибутку. Розподіл прибутку суб'єктів ринкових відносин. Основні функції і шляхи збільшення прибутку суб'єктів ринкових відносин. Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності суб'єктів ринкових відносин. Види рентабельності. Система показників рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки фінансово-економічного стану діяльності суб'єктів господарювання. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 5. Організація операційної діяльності

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства. Сутнісна характеристика виробничого процесу як основного елементу операційної діяльності підприємства. Типи виробництв. Виробничий цикл і його тривалість. Методи організації виробництва. Класифікація і основні параметри поточкових ліній. Збутова діяльність підприємства.

Тема 6. Інвестиційна діяльність.

Сутнісна характеристика інвестицій і інвестиційної діяльності підприємства. Класифікація інвестицій підприємства. Загальна характеристика реальних інвестицій підприємства. Поняття про капітальні вкладення. Сутнісна характеристика інвестиційного циклу, інвестиційного проекту і шляхи підвищення ефективності капітальних вкладень. Джерела інвестиційних ресурсів підприємства. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Тема 7. Інноваційна діяльність.

Загальна характеристика інноваційних процесів і інновацій. Класифікація інновацій. Види інноваційної діяльності. Зміст інноваційної діяльності підприємства. Інноваційний потенціал підприємства та показники його оцінки. Науково-технічний прогрес як фактор економічного розвитку підприємства.

Тема 8. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Загальна характеристика конкурентоспроможності продукції. Поняття якості продукції, необхідність і зазначення її підвищення в сучасних умовах. Методи забезпечення і контролю якості продукції. Системи управління якістю продукції. Стандартизація продукції: поняття, елементи та принципи здійснення. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості продукції.

Тема 9. Розвиток суб'єктів господарювання: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація.

Сутнісна характеристика розвитку суб'єктів господарювання. Моделі розвитку підприємств. Поняття про трансформацію і реструктуризацію підприємств. Бізнес-процеси підприємства: сутність, структура та характеристика. Бенчмаркінг як інструмент покращення

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 10 із 16	

практики ведення бізнесу. Реструктуризація підприємства: види, форми і механізми здійснення. Форми і методи реорганізації суб'єктів господарювання.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Теоретичні засади економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»									
				2 семестр			2 семестр		
1.1	Основи економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин	7	2	2	3	8	2	-	6
1.2	Особливості господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин різних організаційно-правових форм	7	2	2	3	7	-	-	7
1.3	Зовнішнє середовище господарювання підприємства як суб'єкта ринкових відносин	7	2	2	3	7	2	-	5
1.4	Структура та управління підприємством як суб'єктом ринкових відносин	7	2	2	3	7	-	-	7
1.5	Ринок і продукція	6	2	-	4	8	2	-	6
1.6	Товарна та цінова політика підприємства як суб'єкта ринкових відносин	8	2	2	4	8	-	2	6
1.7	Прогнозування та планування діяльності підприємства	7	2	2	3	7	-	-	7
1.8	Персонал, продуктивність і оплата праці	7	2	2	3	8	-	2	6
1.9	Модульна контрольна робота №1	4	-	2	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		60	16	16	28	60	6	4	50
Усього за семестр (ЗФН)		-	-	-	-	60	6	4	50
Модуль №2 «Практичні аспекти економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»									
						3 семестр			
2.1	Основний капітал	8	2	2	4	9	-	2	7
2.2	Оборотний капітал	8	2	2	4	7	-	-	7
2.3	Витрати на виробництво та реалізацію продукції	9	2	2	5	7	-	-	7

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 11 із 16	

2.4	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності суб'єктів господарювання	8	2	2	4	9	-	2	7
2.5	Організація операційної діяльності	8	2	2	4	7	-	-	7
2.6	Інвестиційна діяльність	8	2	2	4	7	-	-	7
2.7	Інноваційна діяльність	8	2	2	4	7	-	-	7
2.8	Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції	7	2	-	5	7	-	-	7
2.9	Розвиток суб'єктів господарювання: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація	8	2	2	4	7	-	-	7
2.10	Модульна контрольна робота №2	3	-	2	1	-	-	-	-
2.11	Контрольна робота (домашня) (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
Усього за модулем №2		75	18	18	39	75	-	4	71
Усього за семестр		135	34	34	67	75	-	4	71
Усього за навчальною дисципліною		135	34	34	67	135	6	8	121

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Конкретна мета ДЗ полягає у вивченні та ґрунтовному дослідженні особливостей діяльності суб'єктів господарювання в ринкових умовах, діагностиці їх конкурентного середовища та визначенні резервів підвищення ефективності діяльності та можливостей розвитку. При цьому завдання різняться між собою варіантами.

Виконання, оформлення та захист ДЗ здійснюється здобувачем вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідним викладачем кафедри.

Час, потрібний для виконання кожної контрольної (домашньої) роботи складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод;
- дискусія;
- мозкова атака;
- метод конкретних ситуацій (КС): КС, що навчають аналізу та оцінці; КС, що навчають

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 12 із 16	

вирішенню проблем та прийняттю рішень; КС, що ілюструють проблему, рішення або концепцію в цілому.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, практичних занять, під час самостійної роботи студентів, роботи з навчальною літературою.

3.2. Рекомендована література:

Базова література

Базова література

3.1.1. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення: монографія / за ред. Ареф'євої О.В. К.: ФОП Маслаков, 2020. 260 с.

3.1.2. Горбач Л.М., Котлярів В.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2021. 620 с.

3.1.3. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.

3.1.4. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л. О. Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.

3.1.5. Економіка підприємства : практикум / Г. В. Соломіна. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 142 с.

3.1.6. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

Допоміжна література

3.2.7. Ареф'єва О. В., Коваленко Н. В., Андрієнко М. М. Стратегічне управління вартістю підприємства в умовах інноваційного розвитку. Економічний вісник. 2022. №4. С. 131-136. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/80.130>

3.2.8. Ареф'єва О.В., Вовк О.М., Очеретяна С.О. Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств в контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки.* 2020. Вип. 4 (149). С. 8-16.

3.2.9. Ареф'єва О.В., Сафонік Н.П., Дудік А.О. Стратегічний аналіз розвитку транспортних підприємств в умовах інноваційних тенденцій. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління.* 2023. №7. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-16>

3.2.10. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Кривенко Є. А. Фактори інноваційного розвитку системи матеріально-технічного забезпечення підприємства в умовах неотехнологічного відновлення. *Modern Economics.* 2021. № 30(2021). С. 13-20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02).

3.2.11. Ареф'єва О. В., Сімкова Т. О., Жураківський В. О. Стратегічний розвиток авіатранспортних підприємств в конкурентних умовах. *Економіка та суспільство.* 2023. Випуск 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-101>

3.2.12. Васюткіна Н. В., Самітов Р. О., Колісник М. О. Формування системи розвитку персоналу підприємств на інноваційних засадах в умовах цифровізації економіки. *Сталий розвиток економіки.* 2023. № 1(46). С. 31-37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-46-4>.

3.2.13. Вовк О.М., Ковальчук А.М., Сафонік Н.П. Проектування векторів відновлення інфраструктури вантажних перевезень. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Економіка».* 2023. № 7(21). С. 219-232. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7\(21\)-219-232](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7(21)-219-232)

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 13 із 16	

3.2.14. Вовк О. М., Сафонік Н. П., Фрідріх Ю. В. Превентивне забезпечення безпеки і конкурентного статусу авіаційного підприємства. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2021. №3 (75). С. 123-134.

3.2.15. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Ткаченко Є.В. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. №3(65). С. 56 – 65.

3.2.16. Сафонік Н.П. Стратегічне управління відтворенням основних засобів підприємств в контексті динамічності економічного середовища. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2023. Том 22. Вип. 2 (54). С. DOI: 10.18524/2413-9998.2023.2(54).292679

3.2.17. Сафонік Н.П., Ковальчук А.М., Карпенко І.Л. Особливості формування економічного потенціалу підприємства із позицій його іміджу в умовах адаптації до змін. *Бізнес Інформ*. 2021. №11. С. 287-293.

3.2.18. Сафонік Н.П., Дудік А.О. Особливості формування системи економічної безпеки авіапідприємств в умовах трансформаційних перетворень. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-9>.

3.2.19. Kovalchuk A.M., Safonik N.P. Zaliznyuk V. P. Strategic management of adaptation of enterprises innovation activity of to the conditions of the sustainable development. *Economics, management and administration in the coordinates of sustainable development: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. pp. 679-692. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-157-2-37>

3.2.20. Kuzior A., Arefieva O., Kovalchuk A., Brožek P., Tytykalo V. Strategic Guidelines for the Intellectualization of Human Capital in the Context of Innovative Transformation. *Sustainability*. 2022; 14(19):11937. DOI: 10.3390/su141911937

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.21. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

3.3.22. <http://www.kmu.gov.ua>

3.3.23. <http://www.me.gov.ua>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 14 із 16	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2 семестр
Модуль №1 «Теоретичні засади економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»		
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	21	20 (сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	14	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	23	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	12	-
Усього за модулем №1	47	-
		3 семестр
Модуль №2 «Практичні аспекти економіки господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»		
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	24	30 (сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	16	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	27	-
Виконання модульної контрольної роботи №2	13	-
Виконання контрольної роботи (домашньої) (ЗФН)	-	20
Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	30
Усього за модулем №2	53	60
Усього за семестр	100	100
Усього за дисципліною	100	100

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 15 із 16	

книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2024
		Стор. 16 із 16	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				